

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Ing. Marty Lacinové a soudců JUDr. Ivety Jiříkové a Mgr. Jana Jursíka ve věci

žalobkyně:

██████████, narozená ██████████
bytem ██████████
zastoupená advokátem ██████████
sídlem ██████████

proti
žalované:

██████████, IČO ██████████
sídlem ██████████
zastoupená advokátem ██████████
sídlem ██████████

o určení neexistence závazku, o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 14. 10. 2022, č. j. 4 C 70/2022-106,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se potvrzuje**.
- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 10 378,26 Kč, a to do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám právního zástupce žalované.

Shodu s prvopisem potvrzuje Zdeňka Boušková.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Písku (soud prvního stupně) napadeným rozsudkem zamítl žalobu na určení, že závazek založený pojistnou smlouvou č. [REDAKCE], uzavřenou dne 18. 1. 2012 mezi žalobkyní a žalovanou, neexistuje (výrok I.). Soud žalobkyni uložil povinnost zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení částku 17 134,40 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám právního zástupce žalované (výrok II.).
2. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala určení, že závazek založený pojistnou smlouvou uzavřenou mezi žalobkyní a žalovanou neexistuje z důvodu absolutní neplatnosti této pojistné smlouvy. Dle žalobkyně je pojistná smlouva absolutně neplatná pro rozpor se zákonem č. 37/2004 Sb. o pojistné smlouvě, ve znění k datu uzavření smlouvy, a to z důvodu netransparentnosti poplatků a z důvodu nerozlišení pojistného na rizikovou a investiční složku, a dále pro rozpor s dobrými mravy s ohledem na nepřiměřeně nízkou částku 10 000 Kč představující plnění pro případ smrti žalobkyně.
3. Účastníci řízení učinili nesporným, že dne 18. 1. 2012 uzavřeli pojistnou smlouvu č. [REDAKCE], jejíž nedílnou součástí jsou Všeobecné pojistné podmínky verze [REDAKCE] a Doplnkové pojistné podmínky verze [REDAKCE], že pojistná doba byla sjednána na 30 let, pojistná částka pro případ smrti byla stanovena 10 000 Kč, výše měsíčních plateb pojistného byla stanovena na 2 000 Kč a na žádost žalobkyně došlo dne 22. 3. 2019 ke změně pojistné smlouvy a měsíční pojistné bylo sníženo na 1 000 Kč. Dále bylo nesporné, že žalobkyni byl vyplacen mimořádný výběr ve výši 129 621 Kč dne 19. 12. 2019, kromě tohoto výběru nedošlo k žádnému dalšímu plnění ve prospěch žalobkyně ze strany žalované. Žalobkyně měsíční pojistné hradila do února 2022, poté přestala pojistné hradit a v srpnu 2022 byla žalovanou vyzvána k úhradě dlužných splátek pojistného. Mezi účastníky řízení zůstalo nadále sporné, zda je pojistná smlouva platná či nikoliv.
4. Soud prvního stupně nejprve posuzoval, zda je dán naléhavý právní zájem žalobkyně na požadovaném určení. Žalobkyně požaduje určit neexistenci závazku založeného pojistnou smlouvou s odůvodněním, že tato pojistná smlouva je absolutně neplatná. Takovéto určení by v daném případě mohlo vytvořit podklad pro vyjasnění právních vztahů mezi účastníky, odstranit nejistotu v jejich právním vztahu a odvrátit budoucí spory. Soud prvního stupně proto dospěl k závěru, že v tomto případě je dán naléhavý právní zájem na požadovaném určení. Po právní stránce soud prvního stupně vyšel z ustanovení § 3028 odst. 3 věta první zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“) a § 3030 o. z. a platnost pojistné smlouvy posuzoval podle § 4 odst. 1 písm. e) zákona č. 37/2004 Sb. o pojistné smlouvě ve znění účinném do 31. 3. 2012, dále dle § 12 odst. 3, § 23 odst. 1 a 2 a § 66 zákona o pojistné smlouvě. Pokud žalobkyně namítala neplatnost pojistné smlouvy pro rozpor se zákonem o pojistné smlouvě z důvodu netransparentnosti poplatků, pak soud prvního stupně vychází z toho, že žalobkyně byla prostřednictvím pojišťovacího zprostředkovatele žalované seznámena s výpočtem uvedených nákladů dle pojistné technických zásad pojistitele a že tyto dokumenty s pojistnými podmínkami při podpisu pojistné smlouvy obdržela. Navíc svým podpisem na pojistné smlouvě potvrdila, že byla seznámena se všemi informacemi podle § 66 zákona o pojistné smlouvě a že jí byly zodpovězeny všechny dotazy ohledně sjednáváného pojištění. Žalobkyně sama podpisem na pojistné smlouvě potvrdila, že dokumenty s pojistnými podmínkami při podpisu smlouvy obdržela, byla seznámena s výpočtem nákladů a se všemi informacemi dle uvedeného zákonného ustanovení. Žalobkyně nevyužila ani svého práva na odstoupení od smlouvy z důvodu nepravdivého nebo neúplného zodpovězení jejích dotazů. Nemůže se proto nyní dovolávat neplatnosti pojistné smlouvy z tohoto důvodu. Pokud žalobkyně namítala neplatnost pojistné smlouvy z důvodu nerozlišení pojistného na rizikovou a investiční složku, pak zákon o pojistné smlouvě v § 4 odst. 1 písm. e) stanoví, že pojistná smlouva musí obsahovat výši pojistného, splatnost pojistného a údaj o tom, zda se jedná o běžné či jednorázové pojistné. Tyto zákonné požadavky předmětná pojistná smlouva splňuje. Zákon nestanoví povinnost členění pojistného

na rizikovou a investiční složku. Zásady pro stanovení výše pojistného je pojistitel podle § 12 odst. 3 uvedeného zákona povinen sdělit pojistníkovi na jeho žádost. Žalobkyně tak mohla před uzavřením smlouvy vznést dotazy na pojišťovacího zprostředkovatele či přímo na žalovanou ohledně toho, jakým způsobem – v jakém poměru bude pojistné rozčleněno na rizikovou a investiční složku. Žalobkyně se proto nemůže dovolávat neplatnosti pojistné smlouvy ani z tohoto důvodu, neboť pojistná smlouva obsahuje obligatorní náležitosti stanovené v § 4 odst. 1 písm. e) zákona o pojistné smlouvě. Protože zákon o pojistné smlouvě nestanoví minimální částku, která by měla být sjednána jako plnění pro případ smrti, nedošlo ani v tomto případě k porušení zákona o pojistné smlouvě a ani z tohoto důvodu nemůže být pojistná smlouva neplatná pro rozpor se zákonem či dobrými mravy. V případě určení částky 10 000 Kč šlo o smluvní ujednání mezi žalobkyní a žalovanou. Soud prvního stupně přihlédl rovněž k tomu, že žalobkyně i žalovaná po mnoho let přistupovaly k pojistné smlouvě jako k platné. Až po 8 letech od uzavření pojistné smlouvy podala žalobkyně žalobu na plnění, v níž tvrdila absolutní neplatnost smlouvy z výše uvedených důvodů. Jedním ze základních principů výkladu smluv je priorita výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy před takovým výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady. Neplatnost smlouvy má být výjimkou, nikoliv zásadou. Soud prvního stupně platnost pojistné smlouvy posuzoval i s ohledem na další základní zásady soukromého práva, a to že daný slib zavazuje a smlouvy mají být plněny (§ 3 odst. 2 písm. d) o. z.) a práva náležejí bdělým. S těmito závěry soud prvního stupně žalobu jako nedůvodnou zamítl a procesně úspěšné žalované přiznal právo na náhradu nákladů řízení spočívající v nákladech na právní zastoupení advokátem.

5. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně odvolání, neboť má za to, že rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Uplatnila tak odvolací důvod dle § 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř. Žalobkyně se neztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že pojistná smlouva je platná mimo jiné proto, že není v rozporu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. e) zákona o pojistné smlouvě, který rozlišení pojistného na rizikovou a investiční složku nevyžaduje. Dle žalobkyně by ve smlouvě mělo být stanoveno, jakým způsobem (v jakém poměru) je rozčleněno běžné měsíční pojistné ve výši 1 000 Kč (dříve 2 000 Kč), tj. jaká část je určena na rizikové pojistné a jaká část má být investována do nákupu podílových jednotek. Dle žalobkyně tak nejsou ujednání ve smlouvě určitá (nelze zjistit převzetí pojistného rizika žalovanou) ve smyslu § 37 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění rozhodném pro předmětnou smlouvu, jsou tudíž neplatná. Z těchto důvodů je žalobkyně přesvědčena, že závěry soudu prvního stupně ohledně posouzení předběžné otázky v podobě platnosti smlouvy jsou nesprávné, nesprávné je tak i samotné posouzení soudu ohledně existence závazku mezi žalobkyní a žalovanou založeného smlouvou. Z důvodu absolutní neplatnosti smlouvy je tak nutné považovat závazek založený pojistnou smlouvou mezi žalobkyní a žalovanou za neexistující. Žalobkyně proto navrhla, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek tak, že žalobě vyhovějí a určí, že závazek založený pojistnou smlouvou uzavřenou dne 18. 1. 2012 mezi žalobkyní a žalovanou neexistuje a uloží žalované povinnost zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.
6. Žalovaná k odvolání žalobkyně uvedla, že odvolání považuje za naprosto nadbytečné, jelikož žalobkyně v odvolání nepředkládá žádné nové důkazy či tvrzení, které by byly s to změnit skutkový stav věci, natož aby odůvodňovaly možnou změnu či zrušení rozsudku. Žalovaná odkazuje na rozhodné znění § 4 odst. 1 písm. e) zákona o pojistné smlouvě, které jako obligatorní náležitosti pojistné smlouvy stanovuje pouze výši pojistného, jeho splatnost a údaj o tom, zda se jedná o pojistné běžné nebo jednorázové. Zákon o pojistné smlouvě tak nikde jako nutnou náležitost nestanovuje rozlišení jednotlivých složek pojistného na rizikovou a investiční složku. V žádném případě se tak nemůže jednat o vadu zakládající neplatnost uzavřené smlouvy, což v rozsudku potvrdil i soud prvního stupně. Pokud si žalobkyně nutně přála zjistit, v jakém poměru bude pojistné rozčleněno na rizikovou a investiční složku, měla a mohla vznést dotaz

na pojišťovacího zprostředkovatele před uzavřením pojistné smlouvy. To, že tak neučinila, pak nelze přičítat k tíži žalované, která v rámci procesu uzavírání pojistné smlouvy dostala všem informačním povinnostem, které zákon ukládá. Tuto možnost žalobkyně nevyužila ani v průběhu trvání pojištění. Žalovaná dále odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. III. ÚS 3900/12, ve kterém Ústavní soud uvedl, že „v soukromém právu se aplikuje zásada *pacta sunt servanda* (smlouvy se musí dodržovat) – a to i v případech, kdy je to pro některou ze smluvních stran nevýhodné. Vedlejší účastnice si musí být vědoma své odpovědnosti ve smluvních vztazích a nemůže smlouvy uzavírat a později namítat jejich neplatnost dle své vlastní vůle.“ Žalovaná uzavřela, že rozsudek soudu prvního stupně je správný, navrhla proto, aby byl odvolacím soudem potvrzen a žalované přiznáno právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

7. Krajský soud v Českých Budějovicích (odvolací soud) po zjištění, že odvolání žalobkyně bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a je přípustné, přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně podle § 212 a § 212a o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalobkyně není důvodné.
8. Podle § 4 odst. 1 písm. e) zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ve znění účinném do 31. 3. 2012 (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“) pojistná smlouva obsahuje vždy výši pojistného, jeho splatnost a údaj o tom, zda se jedná o pojistné běžné nebo jednorázové.
9. Podle § 12 odst. 3 zákona o pojistné smlouvě na žádost pojistníka je pojistitel povinen sdělit zásady pro stanovení výše pojistného.
10. Podle § 23 odst. 1, 2 zákona o pojistné smlouvě, má pojistník právo odstoupit od pojistné smlouvy, jestliže mu pojistitel nebo jím zmocněný zástupce nepravdivě nebo neúplně zodpověděl jeho písemné dotazy týkající se sjednávaného soukromého pojištění, jestliže při pravdivém a úplném zodpovězení dotazů by pojistnou smlouvu neuzavřel. Toto právo může uplatnit do dvou měsíců ode dne, kdy takovou skutečnost zjistil, jinak právo zanikne.
11. Po skutkové stránce vychází odvolací soud ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. Skutkové závěry soudu prvního stupně vyplývají z provedených důkazů a z nesporných tvrzení účastníků. Odvolací soud proto v plném rozsahu odkazuje na skutková zjištění soudu prvního stupně uvedená v odůvodnění napadeného rozsudku.
12. Po právní stránce odvolací soud stejně jako soud prvního stupně vychází z ustanovení § 80 o. s. ř. ve vztahu k tomu, zda je dán naléhavý právní zájem na požadovaném určení, a pokud jde o otázku platnosti předmětné pojistné smlouvy, vychází s odkazem na ustanovení § 3028 odst. 3 o. z. ze znění zákona o pojistné smlouvě č. 37/2004 Sb. účinného do 31. 3. 2012, konkrétně z ustanovení § 4 odst. 1 písm. e), § 12 odst. 3, § 23 odst. 1, 2 a § 66 zákona o pojistné smlouvě. Soud prvního stupně správně dovodil, že v projednávané věci je dán naléhavý právní zájem na požadovaném určení, neboť požadované určení neexistence závazku z pojistné smlouvy byl mohlo vytvořit podklad pro vyjasnění právních vztahů mezi účastníky, odstranit nejistotu v jejich právní vztahu a odvrátit možné budoucí spory mezi účastníky pojistné smlouvy.
13. Odvolací soud považuje za správné také závěry soudu prvního stupně ohledně žalobkyní namítané absolutní neplatnosti pojistné smlouvy pro rozpor se zákonem o pojistné smlouvě a pro rozpor s dobrými mravy. Pokud žalobkyně spatřovala rozpor se zákonem o pojistné smlouvě v tom, že jsou poplatky související s pojistnou smlouvou stanoveny netransparentně, pak lze odkázat na článek 26 všeobecných pojistných podmínek a bod 3 doplňkových pojistných podmínek a především pojistně technické zásady pojistitele, ve kterých je uveden výpočet uvedených nákladů. Žalobkyně nezpochybila, že tyto dokumenty spolu s pojistnými podmínkami při podpisu pojistné smlouvy obdržela. Za situace, kdy žalobkyně byla seznámena s výpočtem nákladů a se všemi informacemi dle § 66 zákona o pojistné smlouvě, což potvrdila svým podpisem na pojistné smlouvě, není tvrzený důvod pro neplatnost pojistné smlouvy naplněn. Za důvodnou nepovažuje odvolací soud ani odvolací námitku žalobkyně, že by ve

smlouvě mělo být stanoveno, jakým způsobem (v jakém poměru) je rozčleněno běžné pojistné na složku rizikovou a složku investiční. Jak správně uvedl soud prvního stupně, zákon o pojistné smlouvě v § 4 odst. 1 písm. e) stanoví obligatorní náležitosti, kterými je výše pojistného, splatnost pojistného a údaj o tom, zda se jedná o běžné či jednorázové pojistné. Tyto zákonné požadavky předmětná pojistná smlouva uzavřená mezi účastníky naplňuje. Povinnost členit pojistné na rizikovou a investiční složku ze zákona o pojistné smlouvě nevyplývá, a pojistná smlouva proto z tohoto důvodu nemůže být neplatná. Stejně tak nemůže být důvodem neplatnosti pojistné smlouvy pro rozpor s dobrými mravy skutečnost, že ve smlouvě je stanovena pojistná částka pro případ smrti částkou 10 000 Kč. Zákon o pojistné smlouvě nestanoví žádnou minimální částku, která by měla být sjednána jako plnění pro případ smrti, v daném případě byla tato částka stanovena na základě smluvního ujednání mezi žalobkyní a žalovanou.

14. Odvolací soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že soud prvního stupně projednávanou věc správně právně hodnotil, jeho rozhodnutí je logicky a přesvědčivě odůvodněno a odvolací soud se s ním v plném rozsahu ztotožňuje. Ze všech shora uvedených důvodů proto odvolací soud napadené rozhodnutí podle § 219 o. s. ř. jako věcně správné potvrdil.
15. Výrok o nákladech odvolacího řízení vyplývá z ustanovení § 224 odst. 1 o. s. ř. a § 142 odst. 1 o. s. ř. za situace, kdy žalobkyně nebyla v odvolacím řízení úspěšná. Je proto povinna nahradit žalované náklady řízení, které tvoří odměna za právní zastoupení advokátem za 2 úkony právní služby po 2 500 Kč (písemné vyjádření k odvolání, účast u odvolacího jednání) podle § 7 bod 5 a § 9 odst. 3 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., náhrada hotových výdajů za 2 úkony právní služby po 300 Kč, cestovné z [REDAKCE] do [REDAKCE] a zpět k soudnímu jednání dne 9. 3. 2023 ve výši 2 177,07 Kč při použití motorového vozidla s kombinovanou spotřebou ve výši 5,0 litru na 100 km, ujeté vzdálenosti 294 km, ceně motorové nafty 44,10 Kč za 1 litr a sazbě základní náhrady za 1 km ve výši 5,20 Kč (vyhláška č. 467/2022 Sb.), náhrada za promeškaný čas za 8 půlhodin po 100 Kč a 21 % DPH z uvedených částek podle § 137 odst. 3 o. s. ř., tj. 1 801,19 Kč. Náklady odvolacího řízení žalované celkem činí 10 378,26 Kč, tuto částku je žalobkyně povinna zaplatit žalované do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jejího právního zástupce (§ 149 odst. 1 a § 160 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání za podmínek § 237 o. s. ř. podané do 2 měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR v Brně prostřednictvím Okresního soudu v Písku.

Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

České Budějovice 9. března 2023

Mgr. Ing. Martina Lacinová v. r.
předsedkyně senátu